

Gebruiksgemak centraal bij Executive Viewer

NEDERLANDS ANALYSE-TOOL BREED INZETBAAR

De Executive Viewer van Temtec is bedoeld om multidimensionale databases te bevragen. Multidimensionale databases zijn speciale opslagstructuren die het on-line analyseren van informatie (ook wel OLAP genoemd) mogelijk maken. Bij de ontwikkeling van de Viewer heeft gebruiksgemak centraal gestaan. Dat is ook te zien aan de huidige versie 6.0 die sinds september 2005 beschikbaar is.

Door Paul van der Linden

Vergeleken met bekendere producten van Business Objects en Cognos werkt Executive Viewer intuïtiever en is er minder opleiding vereist voordat je ermee aan de slag kan. De laagdrempeligheid van een programma als Excel wordt behouden zonder de bijbehorende complexiteit. Daarbij kan de Executive Viewer nu ook worden gebruikt om data uit de multidimensionale databases van SAP en Microsoft te halen. Voorwaar een product om nader aandacht aan te besteden.

Multidimensionale databases

Wie database zegt bedoelt in de regel een relationele database. De informatie in zo'n database wordt opgeslagen in regels en kolommen en is in die vorm niet echt geschikt voor analyse. Vandaar dat ten behoeve van analyse vaak gebruik wordt gemaakt van een multidimensionale database ('kubus'). Het concept is heel eenvoudig. Er kan op verschillende manieren (dimensies) naar de informatie worden gekeken. Als het gaat om verkoopgegevens zijn de dimensies bijvoorbeeld tijd, geografische indeling en producthiërarchie. Een dimensie kent vaak verschillende niveaus (hiërarchie). Zo kent de tijdsdimensie bijvoorbeeld de niveaus: jaar, kwartaal, maand en dag. De geografische indeling kan bestaan uit land, provincie en gemeente en de dimensie producthiërarchie uit hoofdartikelgroep, artikelgroep en artikel. Al deze dimensies zijn manieren om naar de informatie te kijken. Het is een natuurlijke manier om een vraag te formuleren. Door te kiezen voor maand (tijdsdimensie),

provincie (geografische indeling), artikel (producthiërarchie) en omzet (een meetwaarde) wordt een overzicht verkregen van de behaalde maandomzet per artikel en provincie. Het getoonde overzicht kan gerapporteerd worden of leiden tot verdere analyse. In dat geval kunnen andere waarden langs de dimensie-assen worden gekozen of kan gekozen worden voor andere dimensies.

De meeste multidimensionale databases berekenen alle mogelijke combinaties langs de verschillende dimensies van tevoren. Het grote voordeel daarvan is snelheid. Op het moment dat een vraag wordt gesteld hoeft er niet meer gerekend te worden. Eigenlijk kies je alleen maar een bepaalde cel van de kubus. Hiermee zal ook duidelijk zijn dat 'kubus' slechts een beperkt beeld geeft van een multidimensionale database. Een kubus heeft immers 'slechts' drie dimensies. Een multidimensionale database kan in principe oneindig veel dimensies hebben.

De kubusstructuur maakt het mogelijk om langs de verschillende dimensies af te dalen (meer detail toe te voegen). Door te klikken op kwartaal laat dan de maanden zien die onderdeel zijn van het betreffende kwartaal. In jargon heet dit 'drill down'. Uiteraard is het ook mogelijk om een hoger niveau te kiezen ('drill up') door van kwartaal naar jaar te gaan. In deze context wordt het begrip OLAP (on-line analytical processing) ook vaak gebruikt. De software om gegevens uit een OLAP-kubus te kunnen benaderen is dan een OLAP-viewer ('kubuskijker').

Verschillende leveranciers zoals Applix, Cognos, Hyperion, Microsoft, Oracle en SAP hebben hun eigen multidimensio-

nele databases. Vaak beschikken met name grote organisaties over meerdere van dit soort producten. Zowel voor de organisatie als voor de business-gebruikers is dan de vraag hoe al deze verschillende kubussen het beste kunnen worden ontsloten. Een apart stuk software voor elk soort kubus is dan een vervelende optie. Voor de organisatie betekent dit extra kosten; voor de gebruikers dat ze bedreven moeten zijn in verschillende ontsluitingstools ('front-end tools'). Het Nederlandse Temtec bestaat inmiddels ruim 10 jaar (opgericht in 1993) en heeft zich met haar Executive Viewer vanaf het begin gericht op het ontsluiten van Essbase, de multidimensionale database server van Hyperion. Doel daarbij was om gebruikers op een zo eenvoudig mogelijke manier toegang te verschaffen tot de in Essbase opgeslagen data. Dat betekent behalve het aanbieden van ruime functionaliteit ook dat zo min mogelijk een beroep gedaan moet worden op de IT-afdeling.

Microsoft, SAP en BI

Microsoft en SAP staan niet in eerste instantie bekend als leveranciers van Business Intelligence software. Toch spelen ze hier steeds meer een rol. Organisaties die SAP gebruiken beschikken ook over SAP BW (Business Information Warehouse). Dit is een OLAP-product waarmee op eenvoudige wijze gegevens uit SAP R3 gehaald kunnen worden. Het grote pluspunt van SAP BW is immers dat de aansluiting op SAP R3 al is ingebakken. Gezien de complexiteit van SAP R3 (enorm veel tabellen met veelal cryptische namen) geen gering voordeel. Organisaties die beschikken over Microsoft SQL Server database hebben hiermee ook de beschikking over de OLAP-engine Analysis Services (AS). De afgelopen jaren is het gebruik van AS alleen maar toegenomen. Volgens Nigel Pendse *The OLAP Report, The OLAP Survey* is de combinatie van een Oracle-database en AS inmiddels de meest ingezette combinatie. De recente introductie van SQL Server 2005 zal deze ingezette beweging alleen maar verder versterken. Dat betekent dat we zowel meer SAP BW als Analysis Services mogen verwachten. Hoe vreemd het ook klinkt, SAP en Microsoft zullen dus steeds bepalender gaan worden voor de BI-markt. De overname van ProClarity door Microsoft kan moeilijk positief worden uitgelegd voor de leveranciers van andere ontsluitingstools voor Analysis Services. Wat een aanvullend product op Microsofts BI aanbod was is nu opeens een concurrerend product geworden. Met andere woorden: de wereld van kubussen en kubuskijkers laat de nodige beweging zien.

	Applix TM1	Essbase	MS AS	SAP BW
Panorama			✓	gepland
ProClarity			✓	
Temtec	✓	✓	✓	✓

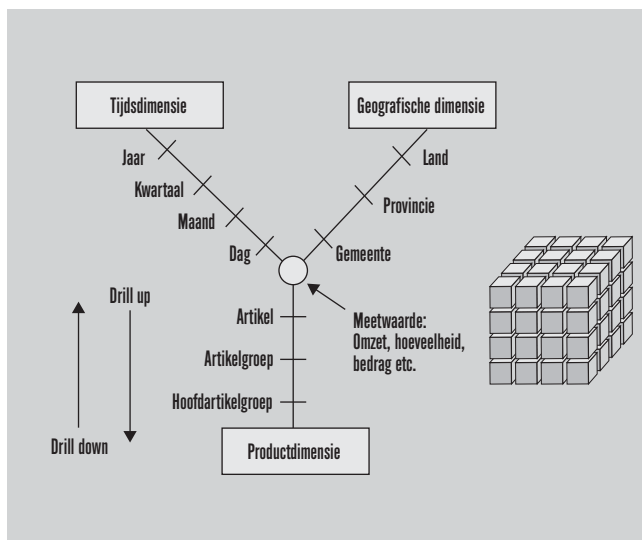
Functionaliteit

Zoals gesteld heeft gebruiksgemak hoge prioriteit bij de ontwikkeling van de Executive Viewer. Op het moment dat de Viewer wordt opgestart zoekt hij automatisch contact met de achterliggende database. De structuur hiervan wordt gelezen en de informatie wordt in een makkelijk te begrijpen formaat getoond. Deze handelingen gebeuren allemaal achter de schermen, zonder dat gebruikers hier iets voor moeten doen. Hetzelfde geldt ook voor veranderingen in de structuur van gebruikte databases. Automatisch wordt

SAP en Microsoft zullen dus steeds bepalender gaan worden voor de BI-markt

gecheckt of er sprake is van gewijzigde structuren. Desgewenst kunnen deze wijzigingen vervolgens worden doorgezet naar de rapporten die op basis hiervan zijn gemaakt. Executive Viewer kan ook met een lokale kubus werken, dus als er geen verbinding met het netwerk is. Handig voor managers en executives die veelvuldig onderweg zijn en tussendoor (vliegtuig, taxi) nog eens de gegevens willen doornemen. Behalve dit soort 'verborgen' gebruiksgemak zijn er ook de meer zichtbare elementen. De meeste functies worden bediend met een enkelvoudige muisklik in plaats van de gebruikelijke dubbelklik. In eerste instantie wellicht iets om aan te wennen, maar uiteindelijk wel makkelijk. De Calculator is een elektronische rekenmachine die in elk scherm kan worden aangeroepen. Het werkt ook precies zoals je gewend bent van een rekenmachine. Om een functie toe te passen druk je op de betreffende functie. Dat is anders dan bij Excel waar je handmatig de betreffende formule moet intypen. Het aantal functies dat door de Calculator wordt geboden is indrukwekkend. Tot de geboden functies behoren onder andere: dynamic total, dynamic average, dynamic min, dynamic max, top/bottom n% en Pareto analyse (80/20-regel). Alle dynamic-functies werken hierbij direct op een geselecteerde set van gegevens.

Wat natuurlijk ook gemakkelijk is, is dat je vanuit de Executive Viewer verschillende OLAP-databases kan benaderen. Beschikt een organisatie over bijvoorbeeld Hyperion Essbase, Microsoft Analysis Services en SAP BW dan kan de gebruiker deze benaderen met dezelfde tool. Dat maakt het werken met al deze verschillende databronnen (die voor de gebruiker overigens onzichtbaar blijven) alleen maar eenvoudiger. Vanaf versie 4.1 biedt de Viewer de mogelijkheid om geografische kaarten te tonen. Dit is een handige manier om snel een overzicht te krijgen op welke data je verder zou

Afbeelding 1: Opzet van een OLAP-kubus.

moeten richten. Aangezien de hoeveelheid data waar organisaties over beschikken alleen maar blijft toenemen, zijn dit soort visuele mogelijkheden niet langer een 'nice to have', maar inmiddels een 'need to have' geworden. Heel nuttig dus.

Vanuit de Executive Viewer kunnen gegevens naar Excel worden geëxporteerd, maar een Excel add-in ontbreekt. Producten als NovaView (Panorama) en ProClarity bieden zo'n add-in wel. Temtec heeft geen plannen om zo'n add-in toe te voegen. Ze vinden Excel niet geschikt voor interactieve OLAP door non-power users. Daarnaast is Excel ook niet geschikt (of bedoeld) om met grote hoeveelheden operationele data om te gaan. En tenslotte blijven de complete formatting en de grafieken bij een export vanuit de Executive Viewer naar Excel behouden waardoor – gecombineerd met de geboden berekeningsmogelijkheden – de behoefte aan een add-in ook minder is.

In de Executive Viewer kunnen de beschikbare data op een OLAP-manier worden geanalyseerd. Dat betekent dat met behulp van dimensies en meetwaarden alle mogelijke overzichten getoond kunnen worden. Drill down (details toevoegen) en drill up (aggregeren) behoren uiteraard tot de geboden mogelijkheden. Zolang je in de Executive Viewer blijft beschik je over meer dan gemiddelde mogelijkheden om de overzichten op te maken (te formatteren).

De rapportagemogelijkheden van OLAP-viewers (papier rapporten) zijn meestal niet geweldig indrukwekkend. In een Microsoft-omgeving ligt het voor de hand om hiervoor Reporting Services in te zetten. Producten als NovaView (Panorama) en ProClarity bieden dan ook de mogelijkheid om gegevens door te zetten naar Reporting Services. Bij Temtec ontbreekt op dit moment nog de koppeling met Reporting Services.

Prijzen

De prijs voor de Executive Viewer server bedraagt 15.000,- euro. Hier wordt één connector bij geleverd, hetgeen betekent dat je toegang hebt tot één soort databron. In geval het gaat om Essbase betekent dit dat je ook een IBM DB2 OLAP-databron¹ kunt benaderen. Om andere soorten OLAP-databronnen te benaderen zul je extra connectoren moeten kopen. Een extra connector kost 5000,- euro. Per named user moet 500,- euro worden betaald.

Tot de huidige klantenkring behoren onder andere: Alcatel, BMW, DSM, HP, Smurfit Kappa Group, KLM, Microsoft, Rabobank, Sears Roebuck en Unigarant.

Conclusies

Temtec heeft met de Executive Viewer een ijzersterk en toekomstvast product in handen. Vanuit de Viewer kunnen Applix TM1, Essbase/DB2 OLAP Server, Microsoft Analysis Services en SAP BW worden ontsloten. Hiermee hebben organisaties de mogelijkheid om vanuit één front-end tool al deze bronnen te ontsluiten. De eenvoud die hiermee wordt verkregen gekoppeld aan de veel lagere opleidingsbehoefte en het gebruiksgemak, maken dit een OLAP-viewer die moeilijk is te verslaan.

Gezien het verleden waarin Executive Viewer alleen voor de ontsluiting van Essbase was bedoeld zijn er ten aanzien van de andere kubusproducten nog wat achterstanden in te halen. Vergelijk je de Executive Viewer met producten als Panorama NovaView en het inmiddels door Microsoft overgenomen ProClarity, dan ontbreken nog zaken als een Excel-add in en een goede connectie naar Reporting Services. Maar aan de andere kant scoort Executive Viewer weer beter op rekenfunctionaliteit en bedieningsgemak. De belangrijkste uitdaging voor Temtec is een geheel andere. Het is de relatieve onbekendheid van de Executive Viewer. Wie zo'n strategisch goed gepositioneerd en gebruiksvriendelijk product als Executive Viewer in huis heeft zou er niet alleen voor moeten zorgen dat die op de short list staat. De ambitie zou moeten zijn om Executive Viewer het synoniem te laten worden voor: ontsluitings-tool voor elke OLAP-kubus. Dan komt Microsoft er toch nog achter dat ze het verkeerde front-end product hebben geacquireerd.

Noot

1. IBM is in augustus 2005 gestopt met het verkopen van DB2 OLAP Server (een OEM-versie van Essbase).

Paul van der Linden

Paul van der Linden (Paul.PFH.vanderLinden@AtosOrigin.com) is senior consultant Data Warehousing/BI bij Atos Origin en geeft leiding aan Data Warehousing Cost & Lifecycle Management (CLM).